

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

VEDTAK I SAK NR. 050282 / 200500399

**POLITITJENESETEMENN I TROMS POLITIDISTRIKT – ██████████
██████ SKUTT OG SKADET I TROMSØ SENTRUM TIRSDAG 5. APRIL 2005**

Hendelsen og etterforskningen

Tirsdag 5. april 2005 ca. kl. 03.50 i Tromsø sentrum avfyrte to tjenestemenn i Troms politidistrikt skudd mot ██████████. Ett av skuddene traff ██████████ i låret. ██████████ ble umiddelbart brakt til sykehus. Det er foreløpig uklart om han vil få varig men av skuddskaden. ██████████ omtales i det videre som fornærmede.

Troms politidistrikt underrettet kort tid etter hendelsen Spesialenheten for politisaker. Spesialenheten har i medhold av påtaleinstruksen § 34-6 annet ledd etterforsket hendelsen. Selv om det ikke er grunn til mistanke om straffbar handling, skal etterforskning settes i verk dersom noen dør eller blir alvorlig skadet som følge av politiets tjenesteutøvelse. Handlingen er av Spesialenheten vurdert som mulig overtredelse av straffeloven § 229, § 238 og § 325 første ledd, nr.1.

Spesialenheten har avhørt fornærmede ██████████ og 7 vitner. Tjenestemennene som avfyrte skudd er avhørt som mistenkte. Spesialenheten har gjennomgått operasjonsloggen og lyd- og telefonloggen fra tirsdag den 5. april fra kl. 03.20 til kl. 04.08. Rettsmedisinsk sakkyndig rapport om fornærmede er utarbeidet av førsteamanuensis/overlege Lars Uhlin-Hansen. Rapporten er godkjent av Den rettsmedisinske kommisjon. Tjenestemenn fra Salten politidistrikt har etter anmodning fra Spesialenheten utført åstedsgranskning, øvrige kriminaltekniske undersøkelser og vurderinger.

Nærmere om hendelsen

Spesialenheten ser saken slik:

Tirsdag den 5. april 2005 kl. 03.20 mottok operasjonssentralen i Troms politidistrikt over telefon melding fra en drosjesjåfør om innbrudd i Andresens vaabenforretning i Storgata. Et vitne, som hadde sett innbruddet, tok kontakt med drosjesjåføren og ba ham ringe politiet. Vitnet satte seg inn i drosjen og sammen kjørte de forbi forretningen. De observerte fornærmede inne i forretningen bærende på et haglegevær med munningen pekende oppover på skrå mot taket. Fornærmedes bekledding ble beskrevet.

Operasjonsleder kalte straks inn patrulje A-20, som var bemannet med 2 tjenestemenn, heretter kalt A og B. Patruljen dro inn til politistasjonen for bevæpning med revolver, maskinpistol og personlig verneutstyr.

Patrulje A-20 fikk ordre om å dekke opp den nordlige enden av Storgata, mens en tjenestemann i en sivil tjenestebil fikk ordre om å dekke den sørlige enden av Storgata. Patruljene ble gjort kjent med at det i forretningen fantes både våpen og ammunisjon. Denne informasjonen hadde kommet fram ved operasjonsleders kontakt med innehaver av våpenforretningen. Patruljene ble også informert om at fornærmede fortsatt befant seg inne i forretningen, at han var bevæpnet og at han hadde knust et vindu for å komme seg inn.

Den nærmere ordre til patruljene fra operasjonsleder var å observere fornærmede, ikke å isolere ham. Samtidig ble det iverksatt innkalling av ekstra mannskaper.

Postadresse
Postboks 93
2301 Hamar

Kontoradresse
Grønnegt. 82
Org. nr.
987 248 890

Telefon
62 55 61 00
Telefaks
62 55 61 01

Politimester Sæverud ble av operasjonsleder forsøkt kontaktet om bevæpningen. Da det ikke ble oppnådd kontakt, ga operasjonsleder selv ordre om bevæpning.

Da patrulje A-20 kom til Storgata, gikk B av før krysset Storgata - Kirkegata og tok oppstilling i smuget mellom Storgata og Grønnegata, ca. 100 meter fra våpenforretningen. A kjørte den uniformerte tjenestebilen inn i Kirkegata og parkerte bilen i skjul for innbruddstedet før han også tok oppstilling for observasjon sammen med B. På dette tidspunktet var de klar over at det satt en vektor i et lite smug rett ved siden av våpenforretningen.

Kort etter kom fornærmede ut av våpenforretningen og gikk nordover mot der A og B sto. Da fornærmede passerte stedet hvor vektoren befant seg, rettet han sitt våpen mot vektoren. Da vektoren strakte hendene i været, senket fornærmede våpenet og gikk videre.

Da fornærmede var på høyde med Spar butikken, ca 15-20 meter unna smuget, gjorde A tilrop. Han ropte; "bevæpnet politi", "stå i ro" og "slipp det du har i hånden". Fornærmede stanset opp og løftet våpenet. B gikk på dette tidspunktet opp på siden av A for å tilkjenne at de var to polititjenestemenn. Både A og B hadde sine maskinpistoler rettet mot fornærmede og begge gjorde ytterligere tilrop. Tilropene hadde ingen virkning på fornærmede, som fortsatte å gå mot A og B.

A og B rygget innover i smuget med fornærmede foran seg. Mens A og B rygget, ropte de flere ganger til fornærmede at han måtte legge ned våpenet. A forsøkte også å komme i dialog ved blant annet å spørre hva fornærmede het. Flere vitner har hørt tilropene.

Ved enden av smuget rygget B rett ut i gaten mens A rygget sørover. Fornærmede rettet nå våpenet direkte mot B, som kastet seg bak et hushjørne. Da B oppfattet at fornærmede deretter rettet sitt våpen mot A sitt hode og ville skyte, gikk hun fram, siktet mot fornærmedes lår og avfyrte ett skudd.

A har forklart at han så at fornærmede rettet våpenet sitt mot B etter utgangen av smuget. Han hadde fornærmede i siktet og valgte å skyte da fornærmede dreide våpenet mot ham. Han oppfattet da situasjonen slik at han måtte skyte for selv å unngå å bli skutt. A siktet på fornærmedes lår og avfyrte ett skudd. Avstanden mellom fornærmede og A da skuddet ble avfyrt er anslått til ca. 10 meter.

For Spesialenheten fremstår det som om A og B har avfyrt sine skudd tilnærmet samtidig og at de hver for seg har vurdert situasjonen og oppfattet den slik at det var nødvendig å avfyre skudd.

Fornærmede ble truffet av ett skudd i venstre lår, med innskuddsåpning på innsiden av låret og utskuddsåpning på utsiden av låret. Ut fra høyden på inn- og utskuddsåpningen, holdt opp mot et innslag i muren på veggen bak, er det sannsynlig at skuddet kom fra området sør for smuget, det vil si fra A sitt våpen. At et skudd har bommet er forenlig med funn av et innslag fra ett prosjektil i vinduet til forretningen J.M. Hansen. Prosjektilet er sikret inne i forretningen.

Umiddelbart etter skuddene var avfyrt, ble fornærmede brakt til sykehus. I følge den medisinske rapporten er det påvist skade av ischiasnerven. Om det er snakk om varig skade vites ikke. Det framgår av rapporten at slike skader kan være forbigående.

Det er klarlagt at fornærmedes våpen var en Heckler & Koch pistol kaliber 9 millimeter.

Spesialenhetens vurdering og konklusjon

Ordre om bevæpning ble gitt av operasjonsleder. Operasjonsleder har forklart at han forsøkte å få tak i kst. politimester, men at han ikke lyktes med å få kontakt. Idet ordren hastet, tok han selv beslutningen. Senere opprettholdt politimesteren bevæpningsordren. Av våpeninstruksen § 10 annet ledd, første punktum fremgår at andre enn politisjefen, herunder vaktstjef/ operasjonsleder, kan treffe beslutning om bevæpning når politisjef ikke er tilgjengelig og forsinkelse kan føre til tap av menneskeliv eller alvorlig personskade. Spesialenheten mener det var riktig av operasjonsleder å treffe beslutning om bevæpning uten først å prøve å få tak i andre med sekundærkompetanse på nivå over operasjonsleder. Situasjonen, en bevæpnet tyv i en våpenforretning midt i Tromsø by, krevde en rask vurdering av bevæpningsspørsmålet.

At vilkårene for bevæpning etter våpeninstruksen § 10 første ledd, pkt a forelå anses klart. Det var opplyst at innbruddstyven var bevæpnet. Omstendighetene ga klart grunn til å tro at politiet ville stå overfor en bevæpnet person.

Når bevæpningsordre er gitt, er den enkelte polititjenestemann selv ansvarlig for at hans beslutning om bruk av skytevåpen er i samsvar med våpeninstruksen, jf våpeninstruksen § 16 første ledd. Herunder fremheves at politiet ikke skal ta i bruk sterkere midler uten at svakere midler må antas utilstrekkelige eller uhensiktsmessige, eller uten at slike forgjeves har vært forsøkt. De midler som anvendes må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig, jf politiloven § 6 annet ledd. Det går også fram av våpeninstruksen § 19 første ledd at skytevåpen bare må brukes som siste utvei.

Før A og B avfyrte skudd ble fornærmede tilropt en rekke ganger og varslet om at han sto overfor bevæpnet politi. Fornærmede ble gitt pålegg om å legge ned våpenet. Tjenestemennene forsøkte også å komme i dialog med fornærmede ved blant annet å spørre om navn. De rettet over tid våpen mot fornærmede og ga således klart uttrykk for at våpen kunne bli brukt. Fornærmede ble gitt mulighet til å avslutte før skuddene falt. Både A og B har forut for at skudd ble avfyrt oppfattet situasjonen slik at fornærmede rettet sitt våpen mot A og ville avfyre skudd.

Spesialenheten mener at A og B handlet i samsvar med politiloven og våpeninstruksen da de avfyrte skudd mot fornærmede. Det var grunn til å tro at A sto overfor en reell og umiddelbar fare for å bli drept eller alvorlig skadet. Det kan ikke være tvilsomt at de befant seg i en slik situasjon som våpeninstruksen § 19 første ledd, bokstav a) beskriver, og at det var rettmessig å skyte for å uskadeliggjøre.

I henhold til våpeninstruksen § 20 annet ledd skal en politimann som finner å gjøre bruk av skytevåpen, med mindre omstendighetene tvinger ham til å gjøre noe annet, først skyte varselskudd. I den situasjonen som forelå, hvor fornærmede på kort avstand rettet våpenet mot A sitt hode, kan en ut fra en forsvarlighetsvurdering ikke se at det var tid til å avfyre varselskudd.

Spørsmålet om rettmessigheten av tjenestehandlingen er av Spesialenheten vurdert ut fra ovennevnte beskrivelse av hendelsen og A og B sine forklaringer om hvordan de oppfattet situasjonen umiddelbart før skudd ble avfyrt. Fornærmede har også forklart seg i hovedsak sammenfallende med dette. Han har også forklart at han gikk mot politiet med våpen fordi han ønsket å bli skutt.

Spesialenhetens konklusjon er at saken i forhold til de tjenestemenn som har hatt status som mistenkte henlegges i forhold til straffeloven § 229, § 238 og § 325 første ledd nr.1 fordi intet straffbart forhold anses bevist.

Underretning gis til A og B og [REDACTED].

Kopi av avgjørelsen sendes politimesteren i Troms og advokat Tor Børge Nordmo

Spesialenheten for politisaker, 25. juli 2005

Jan Egil Presthus
sjef, Spesialenheten for politisaker